

Lezsák Sándor

Szövegek, 56-os dalszövegek

Forduló évek

Dalszöveget kérsz, barátom, íme küldöm,
cserélgesd sorközeit, mondatait kedved
és a levegővétel szabálya szerint,
de kérlek, a refrén ne maradjon el:

Tudom, hogy ünnep lesz, évforduló,
hangok az ünnephez, évforduló,
forduló, forduló, évforduló,
forduló, forduló, évforduló,

égre és mélybe morduló évforduló:

a 10. volt 66-ban gerincet ropogtató,
a 20. volt 76-ban sötétben megmozduló,
a 30. 86-ban rendet is bontogató,
a 40. 96-ban puf-puf-puf pufajkázó,
az 50. 2006-ban vip-vip-vip viperázó,
a 60. 2016-ban égre és mélybe
morduló évforduló, forduló évre is
mozduló évforduló, égre és mélybe,
forduló évre is zorduló évforduló!

Apám arcát keresem

Apámat keresem,
fekete-fehér filmekben,
vibráló snitteken,
lassított felvételen,
fényt kapott fényképeken
Apám arcát keresem,
mert ott volt –

Igen, ott volt
a tüntető tömegben,
a Boráros téren, Csepelen,
a körúton, utcákon,
tereken –

Az 56-os képeken
évek óta nagyítóval
Apám arcát keresem –

Tudom, az a kép is
keres engem,
Apám arca is keres engem –

Erősen várja,
hogyan megtaláljam,
hogyan szemünk végre
az ellenfényben
fölragyogjon,
egymásba kapaszkodjon –

Akkor a homlokát
finoman összeráncolja,
az enyém is
gyűrődik egy kicsit,
és alig észrevehető
mosollyal erőt ad,
új erőt áramoltat,
és már végleges,
hogyan érdemes –

De már nem is érdekes,
hogy érdemes,
mert összerosódik
egyszervolt életünk
az 56-os fényképeken,
a Boráros téren, Csepelen,
a körúton, utcákon
és tereken,
Lakiteleken –

Mindszenty beszél a rádióban

Tankok előtti napon szentbeszéd,
Kossuth rádióból érces hang beszélt.

Apám vacsorált, Anyám ölébe vett,
Az ágy szélén ültünk, ő könnyezett.

Nem sírok, kisfiam, boldog vagyok.
Erősebben magához szorított:

Ez a pap bácsi minket megáldott,
Érte mondtam el sok miatyánkot.

Jobb lesz a világ, ha ő beszélhet,
Ha nagy leszel, ezt is majd megérted.

Apám a vacsorát félbehagyta,
Anyámhoz jött és megsimogatta.

Aztán kiment az erkélyre és várt,
Rágyújtott, füstölte az éjszakát.

*

Füstköddel festettem álmaikból,
Nincsen több szentképem 56-ból.

Vasárnap reggel

Vasárnap reggel
a körúton végig

dübörögtek, jöttek
a tankok,

világgá mentek
a villamosok.

Néztem, néztem,
ahogy jöttek a tankok,

nem értettem,
miért nem

jönnek vissza
a villamosok?

Mérges voltam,
mondogattam:

Jöjjenek vissza
a villamosok!

Üssenek el
minden tankot!

Jöjjenek vissza
a villamosok!

A bátyám
csak nevetett,

azt nem lehet,
azt nem lehet!

Apát kérdeztem,
ki az erősebb,

a tankok vagy a
villamosok?

Apám hallgatott,
a testvére szólt:

magyar vezeti
a villamost,

a tanknak mondjunk
ruszki damojt!

Ezt a ruszki damoijt
jól megjegyeztem,

mert Anyám
azt mondta,

hogy a gyerek előtt
így ne beszéljen.

A kishúgom végül
fület befogta,

nevetett,
és igazságot tett:

A tank csúnya,
mert dübörög,

ahogyan az
ég dörög,

és nem visz
utasokat.

A villamos
szépen csilingel,

és a Vidám Parkba
viszi az ovisokat.

Apa csak
most szólt, igen,

a tank csúnya,
mert dübörög,

ahogyan az
ég dörög,

és ha villámlik
lángsugarat,

kő kövön itt
nem marad.

Az én tanító nénim

Mikor a tankok után
1956-ban
először mentünk
a Kertész utcába,
iskolába,
már a nagykapuban
nyeltük, levegőztük,
mélyre tüdőztük
a kiömlött
tejporos tej
cukros illatát,
ami a napközis
konyhából jött.

Csengetés után
hátratett kézzel
ültem a padban,
és nem fogtam föl ésszel,
hogy ki az a
Hatalmas Néni
a tábla előtt.

Felálltam, kérdeztem:
– Tessék megmondani,
mikor jön már
az Erzsike néni? –

- Miféle Erzsike néni? -
nézett rám
szurkáló szemekkel
a Hatalmas Néni.

- Az én tanító nénim,
az Erzsike néni. -

- Én vagyok a tanító néni,
a Hilda néni. -

- Az én tanító nénim
az Erzsike néni.
Mikor jön már
az én tanító nénim,
az Erzsike néni? -

- Hallgass már!
Én vagyok a tanító nénid! -

és húzta a fületem
a Hatalmas Néni,
és én emelkedtem
a fülem után
fölfelé, fölfelé,
de nem felé.
Soha nem felé,
soha nem felé!

Aztán nyekkentem
a padban,
tüske a fülemben,
agyamban.

(Tenemvagyazéntanítónénim) -
ezt már nem mondtam,
csak gondoltam,
de erősen,
mert hős nem voltam én sem,
és azóta sem tudom,
hogyan hol van
az én tanító nénim,
hová lett az Erzsike néni.

Egyszer egy ruszki tank

Egyszer egy ruszki tank
- mit gondolt magába -
hosszú vascsövével
benézett a Dob utcába,
a mi utcánkba.

Néptelen az utca
- mit gondolt magába -
nem leskődik senki,
minden ablak spalettázva,
jól bedeszkázva.

Nyávogott egy macska
- mit gondolt magába -
tölgyfa kapu zárva,
a pincében minden ember
nyirkos november.

Megdörrent az ágyú
- mit gondolt magába -
aki nem lát engem,
a fülének higgyen, mert nem
jöttünk mi ingyen.

Süvölt vasgolyóbis
- mit gondol magába -
emelet leroskad,
minden lakás imádkozhat,
térdre omolhat.

Néztem jó Apámra
- mit gondol magába -
légópince megvéd,
de kenyérünk nincsen, mennék,
messze a pékség.

Néztem jó Anyámra
- mit gondol magába -
ilyenkor Ez képes
elmenni a sütődébe
ágyúdörgésbe.

Néztem amíg bírtam
- homálylok álomba -
Nagymama, Nagypapa,
ebéd a tornácon, nyár van,
gombóc a tálban.

Nagymama mosolyban
- mit gondolt magába -
az egyik gombócban
zsírpapírban tízfillér van,
nehogy elharapjam.

Tízfilléres gombóc
- mit gondolt magába -
ha megtalálsz engem,
cukrot vehetsz értem, kérjél
selyemcukorkát.

Boltos néni hallgat
- mit gondol magába -
lövik Budapestet,
kenyeret visz pesti gyerek,
jó apja helyett.

Misi, a puska és a lódenkabát

A tankok utáni napokban
ott állt az ajtóban
dagadó lódenkabátban
unokatestvérem, a Lezsák Misi.

Azt mondta, messzire megy,
köszönni fölszaladt,
és igazi puska volt
a lódenkabát alatt.

Apám mérges volt, mert
puskát láttunk, igazit,
hallgassunk erről, mert
baj éri a Lezsák Misit.

Hosszú útra kell a puska,
harcolnak tovább,
és elkészönt Misi,
a puska és a lódenkabát.

II.

Négy év múlva, február végén
angyalkás képeslap érkezett,
kézírással, gyöngybetűkkel
Misi kívánt szép ünnepet.

Az iskolában vasgolyómat
tízpfennigesre cseréltem.
Volt már pénzem, stuttgarti címem,
de a titkomról nem beszéltem:

Egyszer majd harcolok én is,
hogy éljen a magyar szabadság!
Vár engem a Lezsák Misi,
a puska és a lódenkabát.

III.

Végül a Nagy Várakozásban
történtünk mi is, barátaim,
és megérkezett a Lezsák Misi
puska nélkül egy Opel kocsin.

Már nem kérdeztem,
hogy odaát milyen az élet,
jól tudtam, hogy
a tízpfenniges nem sokat érhet,

és jól tudtam, hogy nincs már
a balladás lódenkabát.
Tanyákat jártam, Husztot,
Kassát és Farkaslakát.

Ez a versezet őrizze meg
a Lezsák Misit,
mert 78-ban Stuttgartba,
Münchenbe és Párizsba vitt.

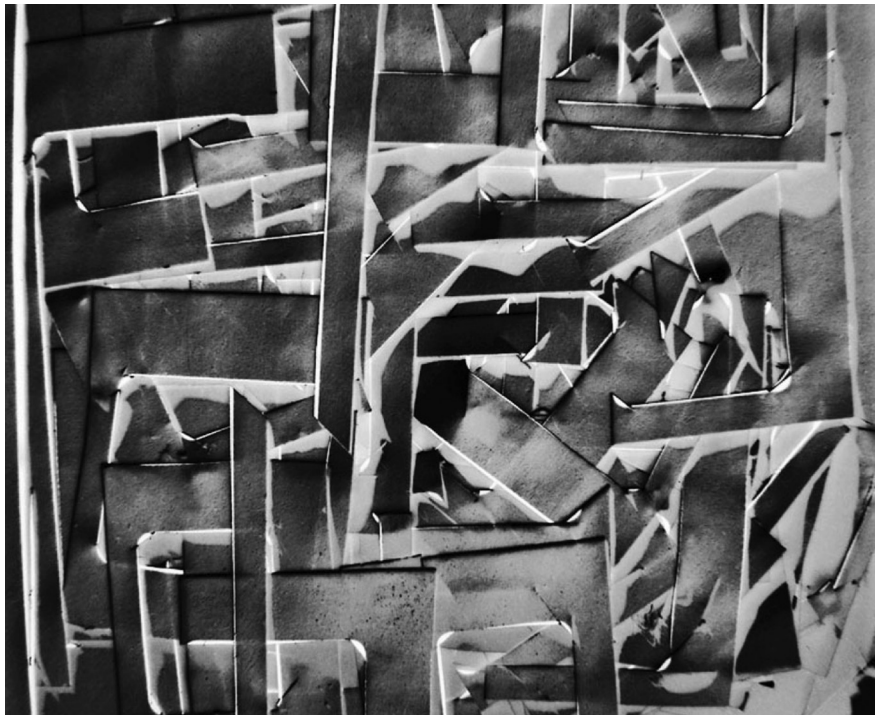
Már nem is csalódtam,
tudtam, hogy mit láthatok:
a puskájuk marcipánból,
ezért nem lesznek szabadok.

Otthon a puska 56-ból –
és gyűjtöttem töltényeket.
Nemzetőrrel, tiltott könyvekkel
tölttem a bőröndömet.

Úton vagyok már hazafelé,
kísérnek drámák és komédiák:
égre és mélybe fordul
a Misi, a puska és a lódenkabát.

Krónika, december, 1956

És eljőve akkor a negyedik reggel,
sokgyermekes asszonyok indultak
a szétlőtt ablakszemek deszkakötése mögül,
félretolták Európa szeretetsomagjait,
és úgy engedték el a férfiak fáradt arcát,
mint azok a rádió keresőjét,
és vonultak némán az emeletes házak futóárkaiban,
a kövezetre nyomtatott lánctalpak idézőjelei közt,
és idegen katonák hátráltak,
ütötte arcukat dér,
lüktető gyászba borult a tér,
és akkor az asszonyok mécsesest gyújtottak,
szemük örök lobogását,
és ahogy a bögre tejet teszik a kicsi arcok elé,
olyan mozdulatokkal virágozták föl
a harcokban elesett hősök sírját.

Kemény Zoltán: Papír relief I. (30x20 cm, 2009)